

Світ очима Путіна

Внутрішньополітична напруга, труднощі в економіці та на фронті не змусять Кремль піти на угоду з Києвом. Путін все ще вірить у перемогу.

Петербурзький міжнародний економічний форум (ПМЕФ) надав Володимиру Путіну можливість висловитись після паузи. Декілька тижнів він майже не коментував ані хід війни в Україні, ані внутрішньоросійську ситуацію, хоча питань накопичилося чимало. Військові експерти говорять про перелом на фронті, де Україна починає захоплювати перевагу у дронівій війні, тоді як проблеми російської армії посилюються. На відміну від другої половини минулого року, вже немає впевненості у здатності Росії захопити весь Донбас у найближчому майбутньому, а це вибиває ґрунт з-під кремлівської тактики просувати «домовленості в Анкориджі». Нарешті, всередині країни склалося стійке відчуття, що війну настав час закінчувати і ціна ефемерної перемоги виглядає неспідіймною. Своїми уявленнями про все це поділився Путін на ПМЕФ.

Відповіді російського президента недвозначно спростовують уявлення про те, що труднощі в економіці, глухий кут на фронті і внутрішньополітична напруга підштовхнуть Кремль до того, щоб пом'якшити позицію щодо війни і піти на угоду з Києвом, відмовившись від частини вимог. Виступ Путіна не залишає сумнівів: жодного пом'якшення чекати не варто.

*Усередині країни
склалося стійке
відчуття, що війну
настав час закінчувати і
ціна ефемерної перемоги
виглядає неспідіймною*

Бачення, представлене Путіним на ПМЕФ, мало чим відрізняється від того, що він повторює вже багато років. Президент упевнено каже, що російська економіка сповільнюється свідомо і жодних загроз для неї у найближчій перспективі немає. Заходи щодо придушення інфляції ефективні, ВВП зростає разом із доходами населення, а по ВВП за паритетом купівельної спроможності Росія вже випередила всі європейські країни і вийшла на четверте місце у світі. Труднощі, звісно, ~~є~~є, але рутинні та підконтрольні –

вони ніяк не впливають на загальний тренд:
російська економіка успішно розвивається і
має великий запас міцності.

А от світ, з погляду Путіна, швидко змінюється – переживає глибоку трансформацію, яка не на користь Заходу, зате на користь інших країн. Російський президент вкотре підтвердив свою віру в те, що все, що відбувається зараз, – це початок кінця Заходу та НАТО, однополярності та нав'язаних подвійних стандартів. Все це вселяє йому впевненість у правильності власних дій і в тому, що війна в Україні – це його потужний внесок у трансформацію світового порядку. Відчуття глибокої історичної правоти та месіанства не залишає місця для поразки або навіть поступок.

У питаннях війни підхід Путіна теж стабільний, хоча, здавалося б, багато на фронті встигло змінитися за цей рік. Україна нарощує масштаби ударів середньої дальності, що дає змогу деяким військовим експертам говорити про отримання повітряної переваги. Нова реальність – це масовані атаки дронів на сухопутний коридор у Крим, що залишили півострів без бензину, по логістиці на Донбасі та інфраструктурі в акваторії Чорного моря в Краснодарському краї. Інтенсивність ударів така, що виснажує запаси боєприпасів російських систем ППО ближнього радіусу дії.

Можна сперечатися про важливість та стійкість такої переваги, але й без цього очікування розвалу фронту розвіялися, а просування російської армії практично зупинилося. Зважаючи на все, вона не зможе в найближчому майбутньому взяти Донбас, хоча ще торік це здавалося лише питанням часу. Держсекретар США Марко Рубіо констатував, що Росії, ймовірно, вже не вдасться досягти своєї мети військовим шляхом, вказавши на значні втрати та стратегічну безперспективність ситуації.

Однак нічого з цього немає в путінському розумінні того, що приходить. Він наполягає, що Росія «наступає по всьому фронту», наростила свій контроль над територією Донецької області з 75 до 85 відсотків (що перебільшено) і впевнено просувається до Запоріжжя. Путін упевнений, що у Москви залишається значний запас для неядерної ескалації (бойового застосування «Орешника» поки що не було), а українська армія розсипається. Слова Рубіо російський президент поблажливо вважає лише внутрішньополітичною риторикою, яка не має відношення до реальності і не заважає двостороннім контактам Росії та США.

*потрібне, оскільки
Москва бачить у ньому
лише спосіб
призупинити російський
наступ і виграти час для
Києва*

незмінною: альтернативи Анкориджу немає. Україна має вивести війська з Донбасу, і лише тоді війна зупиниться, давши можливість обговорити «міцний мир», який має завершитися «документом історичного масштабу». Перемир'я Росії не потрібне, оскільки Москва бачить у ньому лише спосіб призупинити російський наступ та виграти час для Києва. З Володимиром Зеленським Путін не зустрічатиметься, і взагалі правлячі кола в Україні не хочуть миру, з чого випливає необхідність зміни влади.

Росія готова визнати участь Європи у переговорах як посередника, лише якщо європейці діятимуть у «рамках домовленостей Анкориджа». Тобто європейські столиці мають почати вмовляти Київ вивести війська із Донбасу.

У результаті Путін все глибше грузне в «пастці Анкориджа» – надумана угода стає безальтернативною для Кремля і водночас менш реалістичною.

Все це спростовує уявлення про те, що Путін, який усвідомлює наростаючі труднощі, зараз шукає вихід із критичної ситуації, і треба лише допомогти йому його знайти. Але насправді російський президент зовсім не вважає своє становище критичним і щиро вірить у неминучу перемогу. Він готовий домагатися її як військовими, так і дипломатичними шляхами, але у будь-якому разі лише за умов Москви.

І річ тут не у вибірковій поінформованості російського лідера, і не в тому, що силовики про щось не доповідають президенту, прагнучи таким чином ним маніпулювати. У самотійності Путіна немає сумнівів. Справа в середовищі ухвалення рішень, де сформувалися стійкі світоглядні установки. Ці установки обмежують коло осіб, які туди потрапляють, і відсіюють інформацію, що суперечить сформованій картині світу. Натомість наративи, які їй відповідають, мусуються до нескінченності.

Захід загниває, США втрачають гегемонію, Україна розвалюється, її армія розсипається, Європа в хаосі, Росія наступає по всіх напрямках, перемога неминуча, економіка витримає, народ підтримає. У таких умовах ніяких поступок від Путіна чекати не варто, хоч би як у майбутньому погіршувалась ситуація. Російський президент переконаний, що ресурсів завжди вистачить, а якщо терпіння

скінчиться, то за цим буде не пом'якшення, а нова ескалація.

Ця стаття вперше вийшла на сайті Берлінського центру Карнегі та публікується з дозволу правовласника.

Тетяна Станова

Тетяна Станова (Tatyana Stanovaya) – запрошений експерт програми «Російська внутрішня політика і політичні інститути» Московського Центру Карнегі. Також вона продовжує керувати аналітичною фірмою R.Politik. Reality of Russian Politics. Тетяна Станова входить до наукової ради аналітичного центру «Обсерво» (L'Osservatore) при Франко-російській торгово-промисловій палаті.

